

Filmsvinna

FØROYAR KLÁRA TIL STÓRU FRAMLEIÐSLURN

Jón Hammer hevur sett á stovn Kykmyndir, sum er føroyskt framleiðslufelag

Stórir møguleikar eru fyri føroyskari filmsvinnu, og áhugin uttanlands fyri føroyskari filmsframleiðslu veksur. Men filmsvinnan fer ikki at vaksa av sær sjálvari, og tí er neyðugt at viljin - og eisini fíggjarligi stuðulin - frá almennu Føroyum verður sterkari. Tað heldur Jón Hammer, ið er ein teirra, ið hevur tikið djørvu avgerðina at stovna egið filmsframleiðslufelag í Føroyum

STEINAR PATURSSON

Kykmyndir

Jón Hammer stovnaði Kykmyndir í 2017, meðan hann framvegis búði í Danmark. Tað tekur tíð at framleiða film, og tiskil er einki liðugt framleitt enn, men fleiri verkætlanir

anir liggja í stoyppiskeiðini hjá Kykmyndum.

– Eg stovnaði felagið, tí eg hevði verið við til at framleiða fleiri føroyskar stuttfilmir áðrenn, og eg hevði verið við til at framleiða ein føroyskan spælfilm. Men tað var fyrri onnur feløg, og eg helt, at eg

skuldi gera mitt egna felag. Tað hevur verið í uppstartinum seinastu tvey árin, og eg havi roynt at fingið fígging til verkætlanir. Eg havi ein dreyum um at gera spælfilmir, ið fara út um landoddarnar, sigur Jón Hammer.

Hóast einki er liðugt enn, so

eru fleiri framleiðslur í gongd. Jón Hammer framleiðir nýggja filmin hjá Sakaris Stóra, fyrsta spælfilmurin hjá Anton Petersen, umframt framleiðslusamstarv við Rógviper um dokumentarfilm Heartest um Sigrun Gunnarsdóttir, sum júst hevur fingið stuðul frá Norddok.

Berlinale Co-Production Market

Jón Hammer var í fjør á Berlinale Co-Production Market (BCPM) saman við Torfinni Jákupsson, har teir royndu at fáa fígging til krimirøðina TROM, og aftur í ár er hann á BCPM við nýggjari verkætlan.

Berlinale er ein av størstu filmsfestivalunum í heiminum og er kanska tann mest umráðandi fyri Norðurlond. Til Berlinale er eisini BCPM, ið er eitt slag av forum, har filmsverkætlanir kunnu finna fígging.

– Berlinale Co-Production Market er nokk tað besta co-production market í heiminum. Tey velja 30 verkætlanir frá øllum heiminum, kanna fíggjarætlanirnar til verkætlanirnar og so framvegis. So royna tey at matcha hesar verkætlanir við eini 500 fólk, ið vilja koma inn at mæta hesum verkætlanunum.

Co-Production Market setir sostatt framleiðarar í samband við pengafólk, ið hava hug at fíggja filmsverkætlanir, soleiðis at verkætlanirnar bera á mál.

– Eg kann siga við tey, at eg havi so og so nógv fígging úr Føroyum, og mær tørvar so og so nógv fígging aftrat. So kann onkur koma úr Týsklandi og siga: "Eg havi hesar pengarnar. Kunnu vit arbeiða saman?" Endamálið er faktiskt at fáa verkætlanirnar út til ein stóran marknað.

Í ár verður aðru ferð, at Jón

Hammer tekur lut á BCPM, men hann skuldi í grundini ikki sloppið at verið har. Orsakað av trupulleikanum at fáa til vega fígging í Føroyum, verður spart so mikið nógv í framleiðsluni, at fíggjarætlanin er minni enn tað, ið BCPM loyvir.

– Tað lægsta budgettið í einum lowest budget filmi í Danmark, til dømis, er seks milliónir. Kravið fyri at koma inn á BCPM er sjeý milliónir, og okkara filmur kostar nógv minni enn tað. Men vit eru so komin inn gjøgnum tað, ið eitur Berlinale Talents. Tað er tí, at Sakaris Stóra hevur verið har fyrr, eg havi verið har fyrr, og vit kenna fólkini.

3.400 umsøkjara vóru til Berlinale Talents, og Jón Hammer og Sakaris Stóra vóru so millum tær fáu verkætlanirnar, ið sluppu gjøgnum nálaureygað.

– Tað hevur øgiliga stóran týdning í mun til at fáa útlandska fígging til ein tilíkan film, tí at vit hava so avmarkaðar møguleikar í Føroyum, sigur Jón Hammer.

Ov danskt, men kortini ov lítið danskt

Tað ber til hjá filmsverkætlanum at søkja um fíggjarligan stuðul úr ymsum grunnum, men tá talan er um føroyskar framleiðslur, verður verri. Støðan hjá Føroyum í ríkisfelagsskapinum er so, at Føroyar er ov lítið danskar til danskan stuðul, men eisini ov lítið sjálvstøðugar til at fáa evropeiskan stuðul á somu tíð.

– Vit kunnu ikki søkja pengar úr donskum filmsgrunnum, og tað er fínt - tað gevur meining. Men eitt danskt framleiðslufelag kann heldur ikki fáa pengar til ein føroyskan film. Tað vil siga, at um eitt danskt framleiðslufelag vil gera ein film í Føroyum við einum føroyskum leikstjóra á

Jón Hammer, Rógvi Rasmussen og Torfinnur Jákupsson til verka í Norðurlandahúsinum

føroyskum - til dømis Andrias Høggenni ella Heiðrikur á Heygum, um teir bógva niðri - so verður tú avmarkaður. Tey góðkenna ikki føroyskt sum danskt, og tað vil siga, tey siggja okkum sum eitt fremmandamál saman við enskum ella farsí ella hvat tað skal vera.

Hinvegin eru Føroyar ov dansk- ar til at fáa egnan limaskap til at søkja um figging í evropeiskum filmsgrunnum.

– Í Føroyum kunnu vit heldur ikki søkja pening úr evropeiskum grunnum, tí vit eru ikki limir í programnum, til dømis Creative Europe ella Eurimages. Ísland og Norra og onnur lond kring okkum hava atgongd til eina pulju, sum vit ikki hava. Danmark hevur eisini, men vit hava ikki, tí vit eru ikki partur av Danmark í tí sambandi. Samstundis kunnu vit ikki koma inn uttanum Danmark.

– Tað er eitt Catch 22: Eru vit partur av ríkisfelagsskapinum ella ikki? Vit eru ikki nóg stórir partur av ríkisfelagsskapinum til at fáa pengar til ein danskan film á føroyskum, men vit eru samstundis ikki nóg sjálvstøðug til at fara rúndanum Danmark.

Filmsvinnan flutt seg nóg

– Tað er hent ógílga nóg í føroyskum filmi í mun til bara tey seinastu fimm árin. Kvaliteturin er hækkaður, og talið á mínuttum, sum vit framleiða, hækka allatið.

Vinnan er ment nóg frá at bara vera nakrir stuttfilmir til at gera fleiri spælfilmir. Vit standa nú á gáttini til, at hetta kann vera ein vinnuvegur.

At føroysk filmsvinna kundi gerast ein røtt vinna, var eisini orsökini til, at Filmshúsið varð sett á stovn í 2017. Tíðin er búgvín til at fara víðari við filmsvinnuni, og føroyskur filmur er á tí støði, at neyðugt er at gera meira burtúr.

– Vit eru í teirri støðu, at vit mugu taka avgerð, um vit skulu halda fast í vísið. Nú hava vit ment nógur talent, ið duga at gera spælfilmir. Vit hava fingið atgongd til stóra evropeiska marknaðin, og har er stórir áhugi fyri Føroyum. Men so mugu vit eisini kunna útvega tær framleiðslurnar, ið vit lýsa við.

Ísland var tað heilt stóra fyrri nøkrum árum síðani við filmum í Cannes, og Jón Hammer metir, at tað sama kann gera seg galdandi fyri Føroyar.

– Eg tosaði við ein íslenskan framleiðarar í gjár, og hann helt, at Føroyar vóru tað nýggja Ísland innan film.

Klárt til stórar framleiðslur í Føroyum

Tað kann tykjast torført at trúgva, at Føroyar eru til reiðar at standa fyrri stórum filmsframleiðslum. Men Jón Hammer visir á, at føroysk filmsfólk hava fingið nógvar royndir seinastu árin, og at føroy-

ingar eru til reiðar at lofta stórum verkætlanum.

– Tað, sum er hent seinastu árin, er, at fólk hava fingið fleiri royndir við at gera føroyskar filmir. Samstundis hava útlendskir filmir verið her og gjørt upptøkur. Fleiri royndir tú gevur fólk, betri standa tey seg. Kunnu tey arbeiða við filmi alt árið - og ikki sita á kontóri helvtina av árinum og arbeiða við filmi í summarinum, sum tað hevur verið - so kunnu vit veita eina tænastu.

Tað verður kortini við útlendskari hjálp, at stóru filmsframleiðslurnar verða gjørdar í Føroyum, ger Jón Hammer greitt.

– Vit kunnu ikki veita alla tænastuna. Vit kunnu ikki veita alla A-funktionina, allar høvuds- fotografarnar, høvuds- hetta og høvuds- hatta, men supplerandi rollur. Heldur verkætlanin fram, sum til dømis við einari røð, so høvdu føroyingar kunna yvirtíkið høvudsrollurnar eisini.

– Tað verður altíð soleiðis, at tá tú samstarvar, so er tað give-and-take. Tey koma við einum fotografi, vit koma við onkrum øðrum, sigur Jón Hammer.

Filmsvinna gevur avkast

Tað eru tey, ið finnast at, at mentan og list av ymsum slag skal stuðlast av tí almenna, og at lítið letur seg gera uttan almenna figging. Argumentið er, at vinnan skal klára seg út frá markn-

aðarligum treytum uttan ískot frá tí almenna. Jón Hammer heldur hinvegin, at stuðul skal siggjast sum ein iløga, tí kemur ein filmsvinna upp at koyra, so gevur hon avkast.

– Fyri meg, sum arbeiði við mentan, so haldi eg, at mentan hevur eitt virði í sær sjálvum. Fyri onnur, sum ikki eru samd í tí, kann mann siga, at roknistykkin vísar, at fyri hvørja krónu, ið tú letur í stuðli til film, so kemur hon umleið fyra ferðir aftur til búskapin. Tað vísa allar kanningar aðrastaðni, har tey hava stuðul.

– Eg kenni heldur onga vinnu í Føroyum, ið klárar seg út frá marknaðarligum treytum - serliga tá vinnan verður bygd upp. Tú hevur stuðulsskipan til skipasmíð, stuðulsskipan til fiskivinnu, skattalætta til sjómenn - stuðulsskipanir hava so nógvar formar. Serliga í uppbyggingini mást tú hava stuðul. Tað er heldur ikki so, at pengarnir verða kastaðir burtur. Pengarnir verða brúktir til føroyskar tænastur.

Jón Hammer visir samstundis á, at almennur stuðul úr Føroyum skal heldur ikki figgja verkætlanirnar allar sum tær eru. Stuðulin skal hinvegin virka sum grundstøði fyri at fáa meira figging uttanífrá.

– Tað krevur, at vit kom upp á eitt hægri støði, í mun til hvat tað kostar at gera film, og hvat mann fær í øðrum londum. Er tað ov

lítið av pengum, ið fáast úr Føroyum, so er tað ov lítið at fara at fáa samsvarandi upphæddir úr útlondum, sigur Jón Hammer.

Norddok

Føroyar hava í ár fingið stuðul úr danska Norddok grunnin. Tvær av útvaldu verkætlanunum hava tilknýti til Føroyar. Onnur, dokumentarurin Heartist, er føroysk øll sum hon er, meðan hin, Pigen og Sølvdrängen, er dansk-føroysk.

Norddok hevði 10 milliúnir krónur at ráða yvir, og uttan iva er stuðulin komin væl við. Men Norddok er ikki eitt afturvendandi átak, og sostatt er tað ein eingangspulja, ið varð lutad út millum verkætlanirnar.

– Norddok var eitt eingangsting í ríkisfelagsskapinum, har ein avgerð varð tikin um at promovera ríkisfelagsskapin upp á onkran máta. Tað varð gjørt ein pulja, sum bert var til dokumentarar, ið skuldu hava okkurt við ríkisfelagsskapin at gera.

– Tað er so sjálvandi gott, at verkætlanir fingu stuðul. Men tað er eitt sindur sum at keypa seg frian. Hvi gera tey ikki hetta hvørt ár? Tað góða við Norddok er, at danskarar kunnu søkja Norddok, men teir skulu hava føroyskan ella grønlenskan partnara. Tá fær føroysk framleiðsla atgongd til aðrar pengar. Um tey veruliga meintu tað, so skuldi tað verið gjørt hvørt ár, sigur Jón Hammer.

Sjónvarpsrásir úr øl vilja vísa føroyska k

Her hava Torfinnur Jákupsson, Jón Hammer og Helene Aurø framløgu um TROM á heimskendu filmssølustevnuni Berlinale í februar í fjør

– Tað eru fleiri sera stórar útlendskar sjónvarpsrásir, sum nú bara bíða eftir TROM. So talan er um eina sendirøð av teimum heilt stóru, sigur Helena Aurø, sum arbeiðir við at selja føroysku krimirøðina TROM

Tvær spennandi filmsverkætlanir í stoypiskeiðini

Umframt TROM-røðina so er Torfinnur Jákupsson eisini í holt við tvær aðrar nýggjar føroyskar filmsverkætlanir - nevniliga "Tinganes" og "Lý"

"Tinganes" er ein politisk krimi-drama røð, sum byggir á politisku samtíðarskaldsøguna "Vit, Føroya fólk" frá 2019 eftir Bjørk Mariu Kunoy. Tá norskir myndugleikar leggja hald á skipini hjá størsta føroyska reiðarinum, stendst uttanríkispolitiskt stríð ímillum Noreg, Danmark og eitt føroyskt landsstýri, sum hevur í huga at fáa

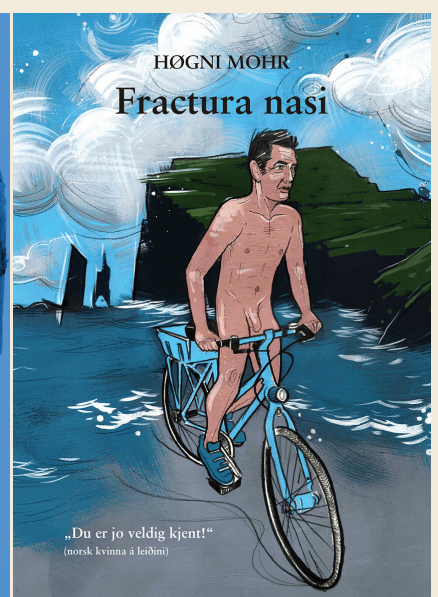
nýggja føroyska grundlóg samtykta í Løgtinginum og at loysa frá Danmark. Vit fylgja høvuðspersónunum handan leiktjöldini og koma at kenna teirra persón og privatliv afturat tí spennandi, almennu og tíðarhóskandi síðuni av politiska leikinum.

"Lý" er ein spælfilmur, sum tekur íblástur úr kendu western og road movie sjangrunum eins og bestseljandi føroysku bókini í 2017, "Fractura Nasi" eftir Høgni Mohr. Vit hitta høvuðspersónin - ein miðaldrandi modernaðan mann í føroyskum klæðum og svárari samleikakreppu - ein

lagnudag á eini slitnari súkklu á eini livshættisligari ferð ígjøgnum fjallmiklu Føroyar. So smátt

læra vit, hvør hesin maðurin er, hvørjum hann rýmir frá, og hvørjum hann er á veg ímóti.

Hetta er fyrsti spælfilmurin hjá Torfinni Jákupssyni.

llum heiminum krimirøð

hvørjar hesar sjónvarpsrásir eru, men Helene Aurø vissar fyrri, at hetta eru stórar sjónvarpsrásir við høgum hyggjaratølum.

TROM hevur allan pakkan

At fleiri stórar sjónvarpsrásir vilja spýta pengar í eina føroyska sendirøð, áðrenn hon er gjørd, má merkja, at TROM er nakað heilt serstakt. Helene Aurø visir á, at TROM hevur fleiri styrkir sum sendirøð á altjóða støði.

– Sendirøðin er attraktiv, tí tað er ein krimisendirøð, sum tað altíð er stóru eftirspurningur eftir. Samstundis hevur sendirøðin nøkur aktuall evni, sum hava týðning í dagsins samfelag. So tað er tann góða søgan, og so er tað eisini altíð positivt, tá søgan er grundað á skaldsøgur, sigur hon og greiðir viðari frá.

– Tað heilt serliga TROM er, at hetta er fyrsta ordiliga sendirøðin úr Føroyum. Vakra og harðrenda føroyska landslagið er ein karakterur í sær sjálvum, og mann hevur ikki sæð føroyska landslagið sum karm um eina sendirøð áður. Hetta ger TROM ógvuliga attraktiva fyrri útlandskar kundar, sigur Helene Aurø, sum hevur nógvar royndir við at selja norðurlandskar sendirøðir uttanlands.

– Fólkiní handan sendirøðina eru sera dugnalig, og tað hevur nógvt at siga fyrri, hvussu sannførandi TROM er fyrri útlandskar kundar, leggur hon aftrat.

Berlinala gav góð úrslit

Í februar varð føroyska krimirøðin lögð fram á Berlinala, sum er ein av heimsins størstu films-

sølustevnum. TROM varð vald út sum ein út av bert tiggju nýggjum røðum til at leggjast fram. Fleiri av heimsins størstu aktørum í filmsheiminum vóru til staðar, og endamálið við framløguni var at finna møgular íleggjarar til TROM.

– Tað var øgiliga stórt og týðningarmikið at bliva útvald til tað millum fleiri 100 sendirøðir. Vit hava fingið sera góð úrslit burtúrur tí og hava fingið ta útlandsku fíggjina, sum vit hava roynt at fingið, sigur Helene Aurø.

– Ein fragd at vera partur av TROM

Í fyrirkuni REinvent eru tey sera errin og glað fyrri at sleppa at umbóða TROM.

– Vit halda, at vit hava funnið eina heilt unikka sendirøð, sum tað er ein æra og fragd at geva út. Innan fyrri sølu, marknaðarføring og framleiðslu av sendirøðum, so sigur tað seg sjálvt, at tað snýr seg um at finna heilt serligar sendirøðir, tí kappingin er sera stór. Men við TROM føla vit, at vit hava funnið nakað serligt, og vit eru sera glað fyrri at hava funnið nakað, sum onnur ikki hava funnið fram til, sigur ein spent Helene Aurø.

Málið er, at TROM skal standa seg líka væl sum stóru útlandsku sendirøðirnar, og at hon verður seld kring allan heimin.

– Tað eru fleiri sera stórar útlandskar sjónvarpsrásir, sum nú bara bíða eftir TROM. So talan er um eina sendirøð av teimum heilt stóru. Eg rokni sanniliga eisini við, at TROM fer at vinna eina rúgvu av virðislønnum, tí hetta er nakað heilt serligt. Hetta er nakað so spennandi, sigur sølustjórin í REinvent Studios.

Framleiðslan í gongd seinni í ár

Høvudsparturin av fíggjini er við at koma í mál, og tey vænta at byrja at framleiða sendirøðina í ár. Í lótni eru tað nøkur praktisk viðurskifti, sum skulu fáast í rætt lag, áðrenn farið verður undir framleiðsluna, og hetta veri seg eitt nú avtalur við grunnar. Tey eru í dialogi við nakrar sjónleikarar, men hetta er heldur ikki nakað, sum er heilt avgjørt og alment enn.

– Um alt gongur, sum tað skal, so verður alt hetta uppá pláss um nakrar mánaðir. Eg rokni í øllum førum við, at tað verður klárt at fara í gongd við framleiðsluna í summar, sigur Helene Aurø.

PÆTUR HIALMAR EVENSSON

Seinni í ár fer framleiðslan til mest ambitiøsu filmsverkætlanina í Føroya søgu í gongd. Talan er um krimidramarøðina TROM, sum gøtumaðurin Torfinnur Jákupsson hevur skrivað leikritið til. Áhugin fyrri TROM er óvanliga stóru, og sjónvarpsrásir úr øllum heiminum vilja sleppa at vísa føroysku sendirøðina.

– Allur heimurin bíðar eftir at síggja TROM beint nú.

Soleiðis sigur Helene Aurø,

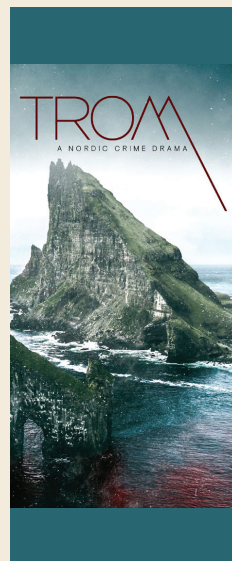
ø, sølustjóri í danska filmsølu-felagnum REinvent Studios, sum arbeidir við at selja og marknaðar TROM.

REinvent hevur seinastu mánaðirnar verið í samráðingum við sjónvarpsrásir úr eini 10 londum, og nú verður síðsta hond lagd á endaligu avtalurnar. Talan er um avtalur við sjónvarpsrásir í londum sum Onglandi, Týsklandi, Belgia og Fraklandi. Avtalurnar innibera, at sjónvarpsrásirnar eru við til at fíggja TROM, áðrenn sendirøðin er gjørd, soleiðis at hon seinni kann vísast á hesum rásunum. Tað er ikki alment enn,

Torfinnur Jákupsson. Mynd: Álvur Haraldsen

Søgugongdin:

TROM er ein krimirøð í átta pørtum, ið byggir á bókurnar hjá rithøvundanum Jógvan Isaksen um Hannis Martinsson. Torfinnur Jákupsson hevur skrivað handritið sum eina samanrenning av bókunum, soleiðis at fleiri søgutræðir eru tillagaðir fyrri at leggja eitt nýtt grundarlag fyrri sendirøðini, sum kann fevna um fleiri sesongir. Hvør partur verður millum 45 og 55 minuttir langur.

Søguinngangurin er føroyskt grindadráp: Tá ið líkið á einum djóraverndarfólki kemur undan kavi í einum blóðugum grindarápi, vágur miðlamaðurin Hannis Martinsson sítt egna skinn fyrri eina stórfingna søgu, ið skelkar avbyrgda oyggjasamfelagið Føroyar, har ein og hvør brádliga kann koma undir illgruna fyrri morð.

Umvegis kanningarnar hjá Hannis Martinsson kemur røðin inn á mong viðkomandi áhugaverd evni, og grindadráp er í høvuðsheitum bert karmur um søguinngangin. Torfinnur Jákupsson greiddi soleiðis frá í samrøðu við Sosialin í vár í fjør:

– Røðin snýr seg í størri mun um felagsskap og familju og eitt samfelag í broyting. Søgan viðger evni sum synd, bjarging og rættvísi. Tað er ein krimisøga, men eisini ein viðmerking um samtidarsamfelagið. Hon hyggur at Føroyum sum ein minni útgáva av tí stóra heiminum. Hon viðger okkara felagstilvit og setur spurnartekin við, hvørji vit eru, okkara persónliga og tjóðskaparliga samleika.

Frá Agurk til Berlinale

Føroysk filmsframleiðsla og filmslist hevur flutt seg rættiliga nógv seinastu 15 árin. Hóast nógv er hent frá tíðini við Agurk sendingunum í Kringvarpinum til nú, so manglar enn seinasta strekkið, áðrenn føroysk filmsvinna er komin á nøktandi støði

STEINAR PATURSSON

Jan Berg Jørgensen, sum nú situr sum formaður fyri stýrinum í Filmshúsinum, hevur fingist við film so at siga síðan hann kom aftur til Føroyar, og hevur eisini verið partur av menningini av føroyskari filmslist og filmsvinnu seinastu árin.

Tað hevur verið rættiligur framburður innan føroyska filmslist, heldur Jan Berg Jørgensen, men framburðurin er ikki komin av sær sjálvum.

Stuttfilmskappingar í Kringvarpinum

– Jákup Weihe og eg fóru í 2005 undir við at hava Agurk sendingarnar. Eg arbeiðdi í Kringvarpinum tá, og vit fingi loyvi at gera Agurk við síðuna av. Tað var so at siga ólønt, og sendingarnar vórðu gjørdar um kvøldarnar, sigur Jan Berg Jørgensen.

Kringvarpið átti eini hús í Vørðsluni, har teir báðir sam-

stundis fingi innivist at gera miðlaverkstað.

Miðlaverkstaðurin, sum fekk navn við Klippfisk, var tá eitt samstarv millum Kvøldskúlan, Tekniska skúla, Studentaskúlan í Hoydølum og Kringvarpið, har allir partar koyrdu eitt sindur í kassan.

– Vit fingi eitt redigeringssett og eina upptøkueind, so vit kundu fara í holtvið undirvísing. Vit høvdu eitt kamera frá hvørjum skúla, og tað var tað, sum vit høvdu.

– Vit gjørdur stuttfilmskappingar og gjørdur nakrar vegleiðingar, til hvussu tú gert film. Tað kom nokk so nógv í gongd tá, og millum annað Andrias Høgenni og Anton Petersen gjørdur fyrstu filmarnar har.

Norðurlendskur filmssummar skúli í Føroyum

Arbeiðið við Klippfisk førði skjótt við sær, at farið varð undir at lyfta støðið á føroyskum filmsarbeiði. Skipað varð tí fyri norð-

urlendskum filmsskúla í Føroyum á sumri í 2006.

– Vit fingi útlendskar undirvísarar og royndu at fáa føroyingar inn á allar funktiónirnar í skúlanum. Nógvir av teimum, ið arbeiða við filmi í dag, vóru við á skúlanum tá; Sakaris Stórá, Andrias Høgenni, Anton Petersen, Dávur Djurhuus.

Filmsskúlin var fyrri ferð í 2006 og aðru ferð í 2009, og í grundini varð rættiliga nógv sett í gongd av arbeiðinum við summarfilmsskúlanum, heldur Jan Berg Jørgensen.

– Tá søktu vit so pengar aðrastaðni frá. Menningarstovan var tað fyrstu, og vit fingi norðurlendskar pengar uppi. Og hetta varð eisini tá, at vit skrivaðu álitini um føroysku filmsvinnuna.

Legði lunnar undir álit

Neyðugt varð tá at víðarimenna føroysku filmsvinnuna, og farið varð undir at skrivað álit, ið varð endaliga liðugt í 2011.

– Mikkel Helmsdal varð settur sum projektleiðari, og vit skrivaðu

eitt álit á eini 60 síðir í 2006. Vit arbeiðdu upp á tað aftur í 2009, og í 2011 fingi vit skrivað tað niður í seks síður, har vit hugsadu, at hetta var tað, ið politikkarar kundu skilja.

Í álitinum varð gjørt greitt, at trý ting vóru neyðug fyrri at menna føroyska filmsvinnu víðari: Eitt filmshús, ein filmsgrunn og afturberingarskipan.

– Vit høvdu fingið Filmsgrunnin upp at standa í 2011 við 500.000 krónum. Tann politiska semjan var tá, at vit skuldu økja um grunnin við 500.000 krónum um árið, so vit vóru á støði við grannar okkara. Tað hevði í dag svarað til eini 10-12 milliónir. Men vit eru framvegis langt frá - á 2,7 milliónum.

– Eitt filmshús mátti til fyrri rationalisera bransjuna. Sakaris Stórá vann sín pris í Berlin, men alt, sum hoyrði til lansering og annað, mátti uppfinnast frá byrjan. Eingin visti nakað. Heldur enn at tær royndir bara vóru og fóru við Sakarisi, mátti vera eitt

stað, har vit fingi uppsamlað ta vitanina og kundu víðari útbúgva føroysk filmsfólk, sigur Jan Berg Jørgensen.

At enda var neyðugt við einari afturberingarskipan, har filmsverkætlanir kundu fáa afturberið tað, sum svarar til MVG'ð, av tí, ið verður brúkt í Føroyum.

Mugu eisini siga B

Síðan álitid varð handað politisku skipanini, er nógv hent á føroyska filmspallinum. Alsamt fleiri sjálvstøðug filmsfeløg verða sett á stovn, umframt at filmsvirðislønin Geytin kom í 2012. Sum dømi um, hvussu føroysk filmsframleiðsla færkar seg, visir Jan Berg Jørgensen á, at í ár eru sendir fleiri enn fyra tímar av filmi inn til Geytan.

– Tað henda nokk so nógv ting í løtuni, og tí er neyðugt at halda fast í tí, sum vit vilja. Øllum dámar væl at halda skáltalur, men tá tú sigur A, so mást tú eisini siga B. Tú kanst ikki fáa filmar hendan veg, uttan at filmsjáltanin hongur saman. Vit mugu hava nakað at arbeiða við her. Men ein partur er vinna, hin parturin er mentan; tað, sum er mentanarliga relevant fyri okkum. Eingin kemur her at fortelja okkara søgur fyrri okkum, sigur Jan Berg Jørgensen

Tveir føroyingar tilnevndir virðislønir í Danmark og Svøríki

Síðst í hesum mánaðinum verða filmsvirðirlønir latnar í Danmark og Svøríki. Tað serliga er, at tveir føroyingar eru tilnevndir fínar virðislønir her. Talan er um Andreas Høgenni og Vígdís Hentze Bjørck

PÆTUR HJALMAR EVENSSON

PATURE@SOSIALURIN.FO

Tað gongur væl hjá føroyska filmsleikstjóranum Andreasi Høgenni. 26. januar verða dansku Robert-virðislønirnar latnar, og stuttfilmurin hjá Andreasi, "Ikki illa meint", er tilnevndur virðislønina fyri besta stuttfilm.

"Ikki illa meint" snýr seg í stuttum um Elinborg, sum hittir vinkonu sína Maritu í einum matvøruhandli, men samrøðan teirra millum er ikki, sum tær høvdu vónað.

Stuttfilmurin "Ikki illa meint" varð gjørdur í seinastu tíðini hjá Andreasi Høgenni á filmskúlanum Super16. Framleiðslan til filmin var sera mældurkend, tí tey máttu broyta alla søguna, beint áðrenn upptøkurnar. Upprunaliga skuldi Andrias gera ein film um eina hønu, sum fekk vit fimm dagar áðrenn hon skuldi slaktast.

Andreas og hini í toyminum høvdu gjørt avtalu við ein idnaðarhøsnagarð í Tønder við 4000 høsnarungum. Alt var klárt og fyrireikað, men triggjar vikur áðrenn tey skuldu filma, kom Fødevarestyrelsen við ávaring um fuglakrím, sum gjørdi, at framleiðslan mátti flytast. Tey royndu at flyta framleiðsluna til Týsklands, men orsakað av smittusonuni var ikki møgulegt at flyta framleiðsluna. Tað gjørdi, at Andrias Høgenni var noyddur til at hugsa skjótt og finna uppá eina nýggja søgu upp á bara triggjar vikur - hetta bleiv so til "Ikki illa meint".

Í mai mánað í fjør vann "Ikki illa meint" sokallaðu Canal+ virðislønina fyri besta stuttfilm til stevnuna, sum eitur Semaine de la Critique á heimskenda Cannes Filmsfestivalinum. Nú verður spennandi at vita, hvussu tað fer at gangast føroyska stuttfilminum við Robert-tilnevningini.

Vígdís tilnevnd besta kvinnuliga høvuðsleiklut

20. januar verða svensku Guldbackgen-virðislønirnar handaðar. Millum tey mongu tilnevndu er føroyska Vígdís Hentze Bjørck, sum er tilnevnd besta kvinnuliga høvuðsleiklut fyri sín høvuðsleiklut í filminum "Fågelfangarens son", sum kom út í vár. Filmurin, sum er svenskur, bleiv upptikin í Føroyum og hevur fingið sera góð skotsmál.

Søgugongdin tekur støði í ein-

ari gamlari føroyskari søgn og snýr seg um eitt føroyskt bónda-

par seint í 1800-talinum. Vígdís hevur høvuðsleiklutin sum kvinnan í hjúnarbandinum. Parið hevur tvær døtrar, men ongan son. Hetta er trupult, tí harvið er ongin, sum kann yvirtaka garðin. Tá roynir parið nýggjar leiðir, men hetta fær óvæntaðar avleiðingar.

Við tilnevningini til Guldbackgen er Vígdís Hentze Bjørck í kapping við stór nøvn. Hini, sum eru tilnevnd eru: Pernilla August fyri leiklutin sum Britt-Marie í "Britt-Marie var här". Emelie Jonsson fyri leiklutin sum Mimaroben í "Aniara". Og Sanna Sundqvist fyri leiklutin sum Niki í "Ring mamma!"

